

ELŐSZÓ

Már régóta érezzük a szükségét egy olyan kiadványnak, mely általános képet nyújt a Vajdaságban élő magyarság népdalkincséről. Ez az igény részint azért jelentkezik, hogy megismerjük és megismertessük népzenei hagyományunk értékeit, részint azért, hogy – mintegy negyed évszázada divatos – népzenekedvelő- és újraélesztő mozgalmainknak forrás- és anyagismeretet biztosítsunk saját szűkebb pátriánkból.

Az eddigi gyűjtések és publikációk révén szerzett ismereteink alapján mára már elérkezett az ideje, hogy a Vajdaságban élő, a magyar nyelvterület különböző vidékeiről települt tarka magyar népesség énekes népzenejéről áttekintést adjunk. Az összegyűlt anyag örvendetesen nagy, még ha mennyiségében nincs is egyenletesen képviselve a Vajdaság minden magyarlakta területe. Teljességre tehát nem törekedhetünk, de igyekszünk minél több dalt bemutatni, hogy érzékeltessük az egészséges hagyomány gazdagságát és sokféleségét, ugyanakkor szerves egységét. A közreadást négy kötetre tervezzük: Lírai dalok; Pásztor- és betyárdalok, rabénekek és balladák; Lakodalmi és szerelmi dalok, valamint Szokás- és gyermekdalok.

Mai életvitelünk nem kedvez a közösségi kultúra fennmaradásának. A népdalokat éltető régi muzsikálási és tanulási alkalmak nagy része már a múlté. De az igény továbbra is bennünk él. „Mert a dal szükségletből születik; az emberi lélek egészségének biztosítója. Nem műsor vagy szórakozás, hanem elemi igény, kenyér a lélek számára” – írta Andrásfalvy Bertalan 1992-ben.

A népdal ma már nem termelődik újra, de a nagy zeneszerzők műveihez hasonlóan, ránk maradt mint őseink öröksége, az egyéni és közösségi egészséges egyensúlyából született műalkotás, és ez számunkra is eszköz az érzelmek viharai ellen. Nem csupán megbecsült művészeti érték, hanem használati tárgy is, mely a közös éneklés és összetartozás örömét szolgálja.

Másrészt a népi hagyomány egyformán őriz értékeset és értéktelent. A különböző divatok pedig egyformán pusztítanak megőrzésre érdemeset és érdemtelent. Ehhez járul még a már hosszú ideje tartó, az egészséges zenefolklór életére kedvezőtlen körülmények kártékony hatása is. A romlatlan hagyomány a közhasználatban megkopik, az olcsó vásári ízlés eluralkodásával elfajzik. Tehát nem minden közszájon forgó népdal művészi alkotás is egyben.

Tervezett sorozatunk célja, hogy a Vajdaság magyarságának romlatlan népzenei hagyományából tegyen közzé minél többet. Célja elsősorban a népszerűsítés, de a tudományos igényeknek is iparkodik eleget tenni.

Első kötetünk 200 lírai dalt tartalmaz. Reméljük, kellemes meglepetést szerez a népművelő ifjúságnak, örömet okoz a pusztá érdeklődőnek, a falusiak szeme pedig

felcsillan, ha nagyszülei nótáit felismerik. Népzenei örökségünk szerves része a magyar népzene egészének, értékei méltók a közmegebecsülésre. Ezeket az értékeket számunkra a falu népe őrizte meg.

„A zene nem magányosok kedvtelése, hanem lelki erőforrás, melyet minden művelt nemzet igyekszik közkinccsé tenni...” – írta Kodály Zoltán 1934-ben.